

Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009.–2022. gadā

Kopš 2009. gada:

- Kāds ir ēnu ekonomikas apjoms Latvijā, Lietuvā un Igaunijā?
- Kādi ir galvenie ēnu ekonomikas apjomu ietekmējošie faktori?
- Ko darīt, lai mazinātu ēnu ekonomiku?

Pētījuma autori

Dr. Tālis J. Putniņš,
SSE Riga un UTS Biznesa skola, talis.putnins@sseriga.edu

Dr. Arnis Sauka,
SSE Riga, arnis.sauka@sseriga.edu

Volume 43, Issue 2, May 2015, Pages 471–490

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Journal of Comparative Economics

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jce

Measuring the shadow economy using company managers

Tālis J. Putniņš^{a,b,*}, Arnis Sauka^{b,*}

^a *University of Technology, Sydney, Australia*

^b *Stockholm School of Economics in Riga, Riga, Latvia*

Pētījums

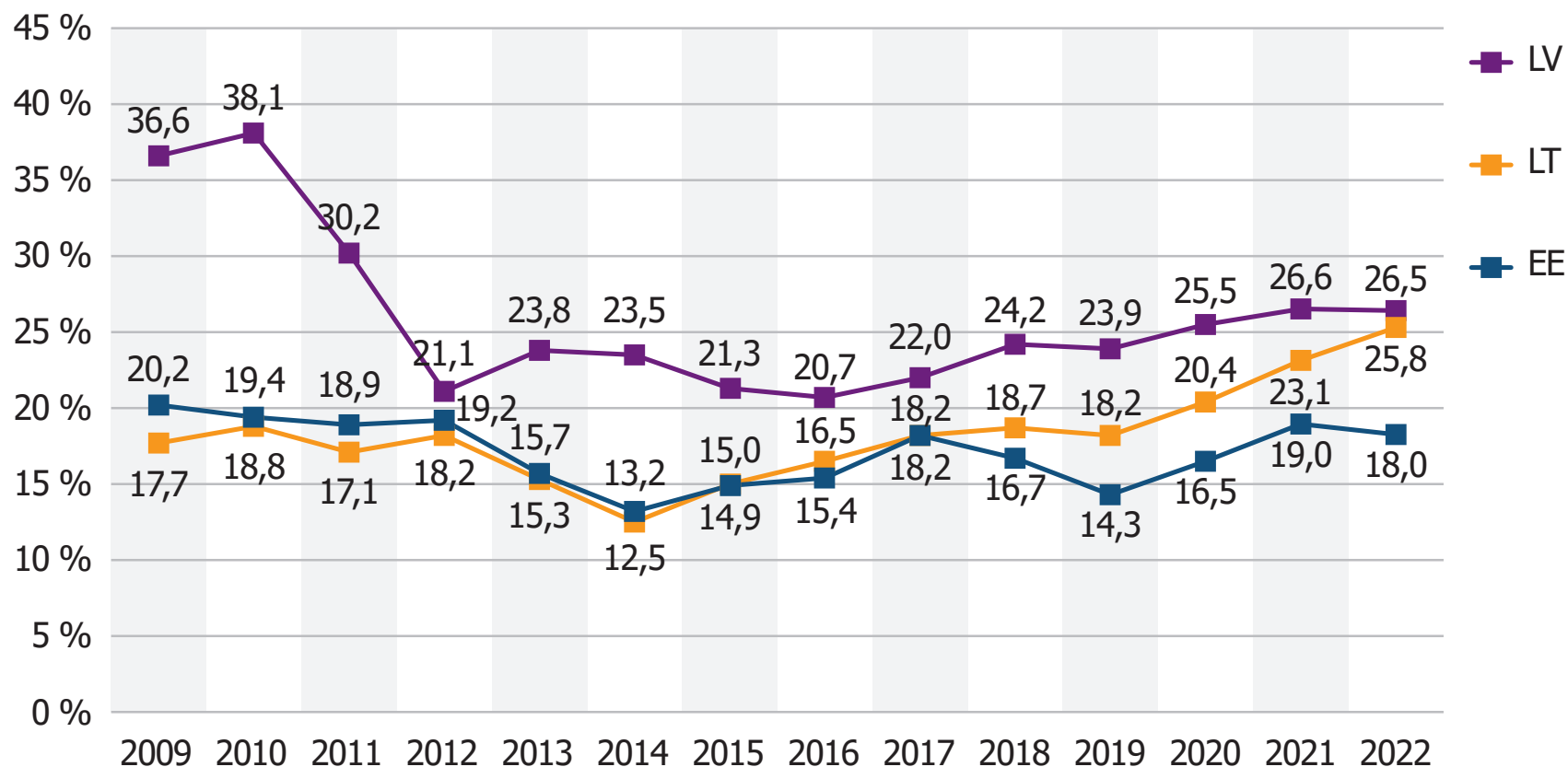
- “Tiešā apsekojuma metode” — uzņēmēji kā eksperti
- 2023. gadā par 2022. un 2021. gadu
- Aptuveni 500 telefona intervijas katrā valstī:
Latvijā, Lietuvā, Igaunijā
- Nejaušā izlase, Orbis datu bāze
- Intervijas veic Norstat Latvija
- Indekss balstās uz IKP mērīšanas ieņēmumu pieeju

Ēnu ekonomikas apjoms Latvijā, Lietuvā un Igaunijā 2009.–2022. gadā Rezultāti

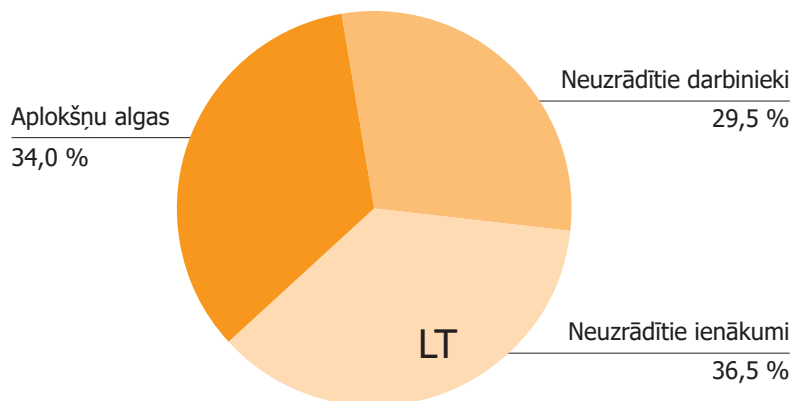
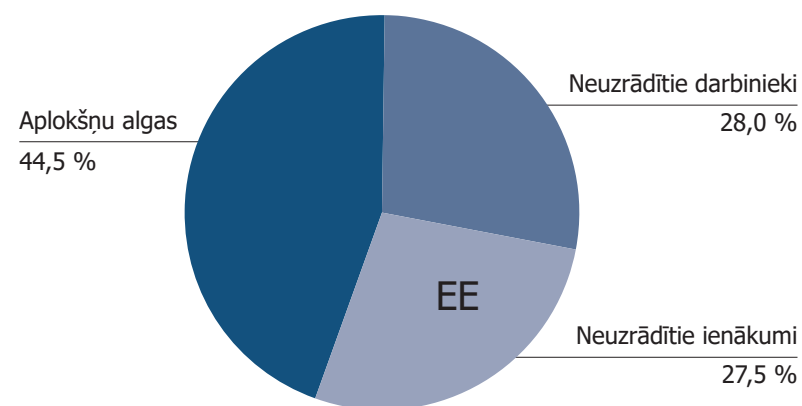
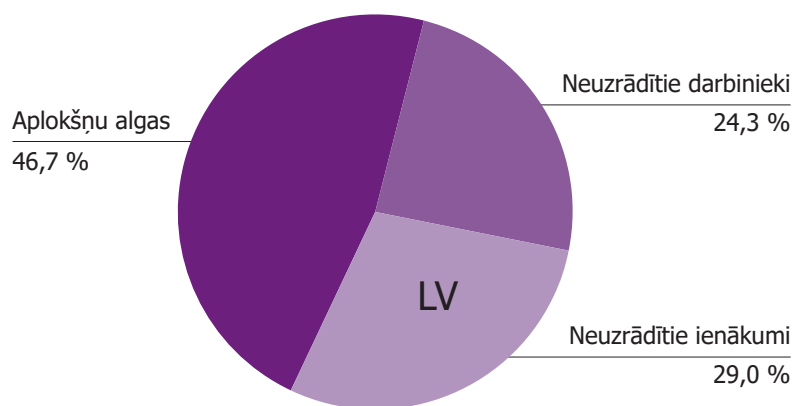
Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs (% no IKP) 2009.–2022. gadā

	Latvija	Lietuva	Igaunija
2022–2021	-0,1	+2,7	-1,0
2022	26,5	25,8	18,0
2021	26,6	23,1	19,0
2020	25,5	20,4	16,5
2019	23,9	18,2	14,3
2018	24,2	18,7	16,7
2017	22,0	18,2	18,2
2016	20,7	16,5	15,4
2015	21,3	15,0	14,9
2014	23,5	12,5	13,2
2013	23,8	15,3	15,7
2012	21,1	18,2	19,2
2011	30,2	17,1	18,9
2010	38,1	18,8	19,4
2009	36,6	17,7	20,2

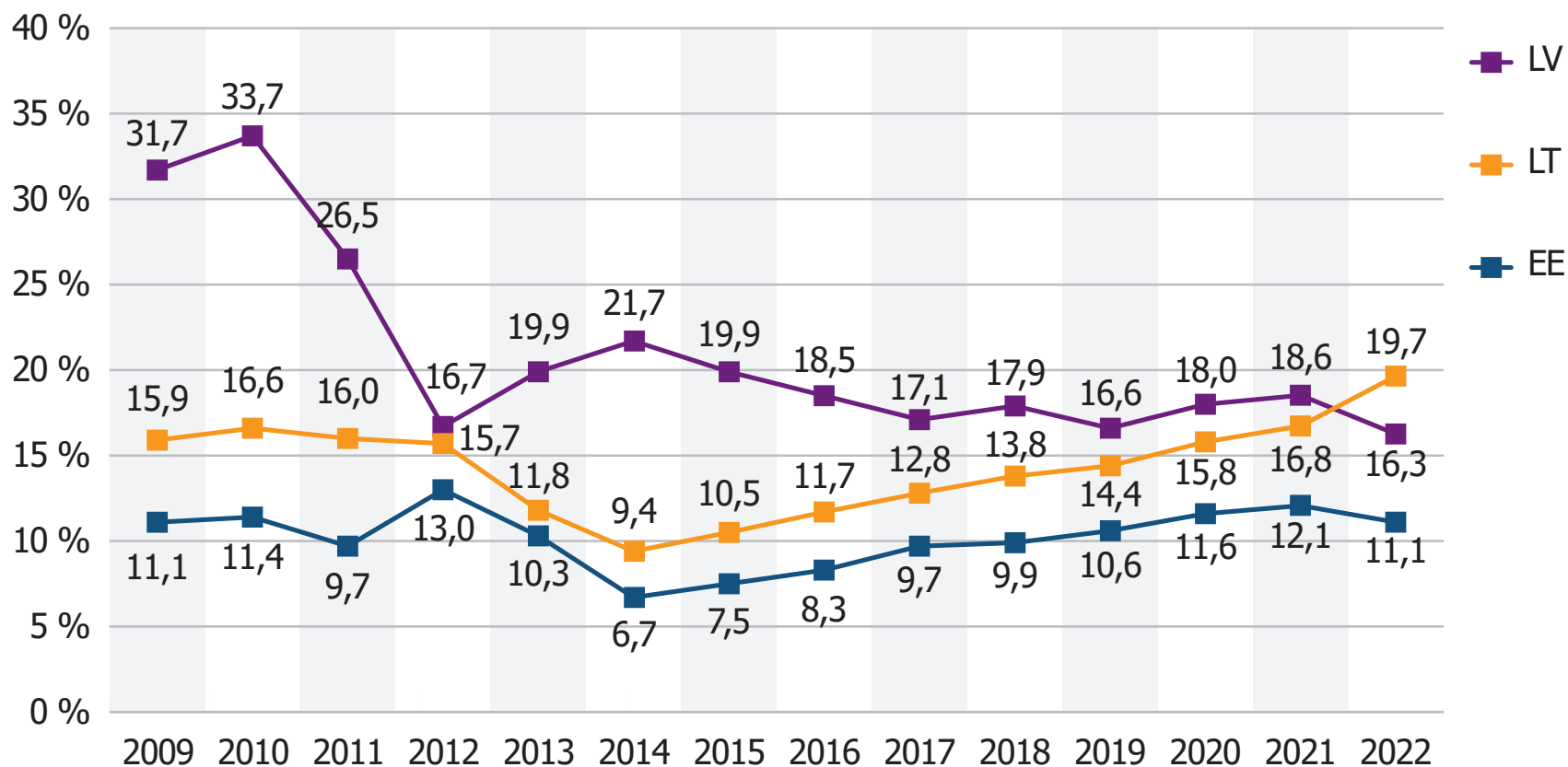
Ēnu ekonomikas dinamika Baltijas valstīs (% no IKP) 2009.–2022. gadā

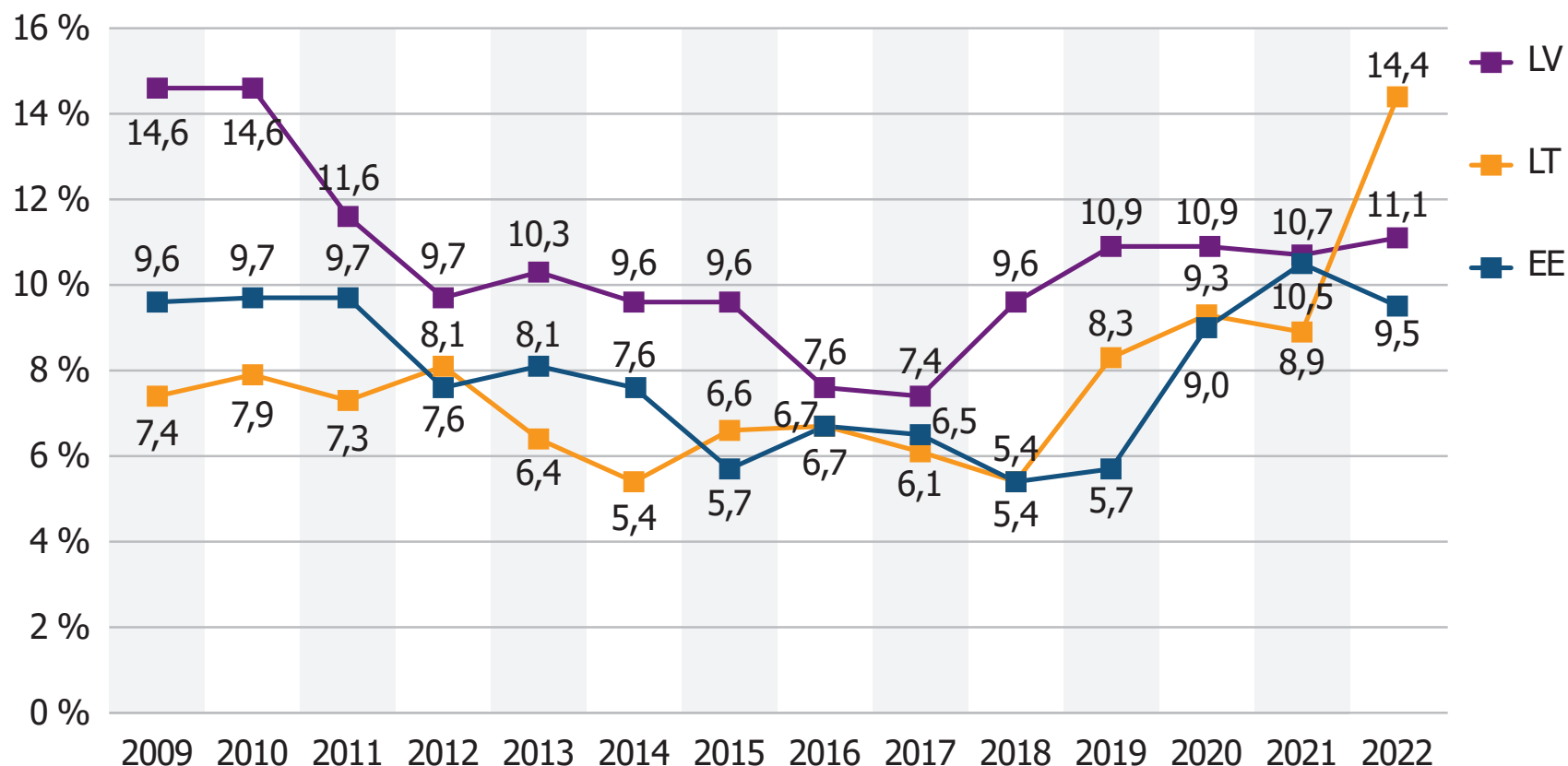
Ēnu ekonomiku veidojošās komponentes 2022. gadā

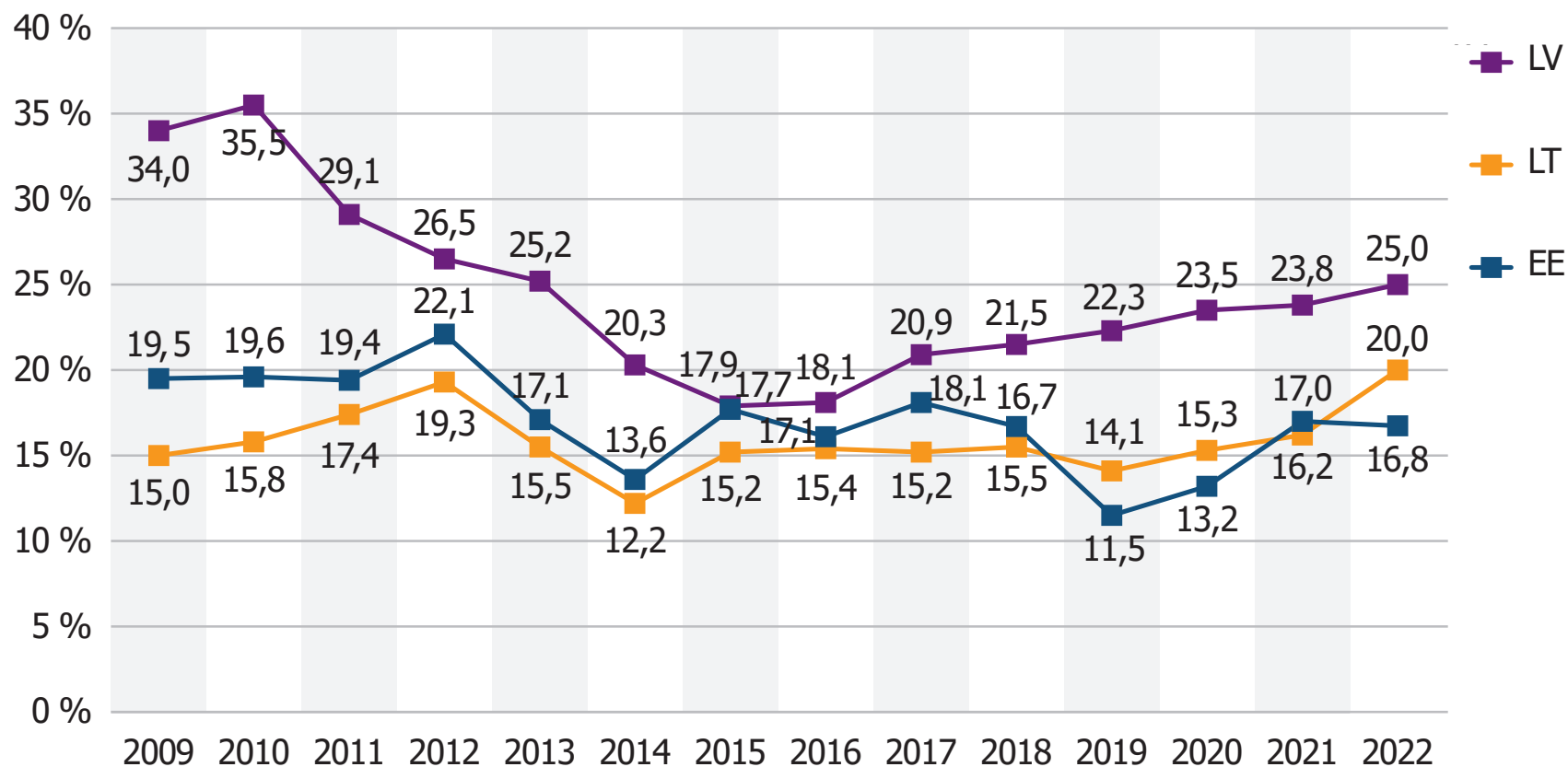
Ienākumu neuzrādīšanas apjoms 2009.–2022. gadā (vidējā ienākumu daļa %, kuru uzņēmumi slēpj no valsts)

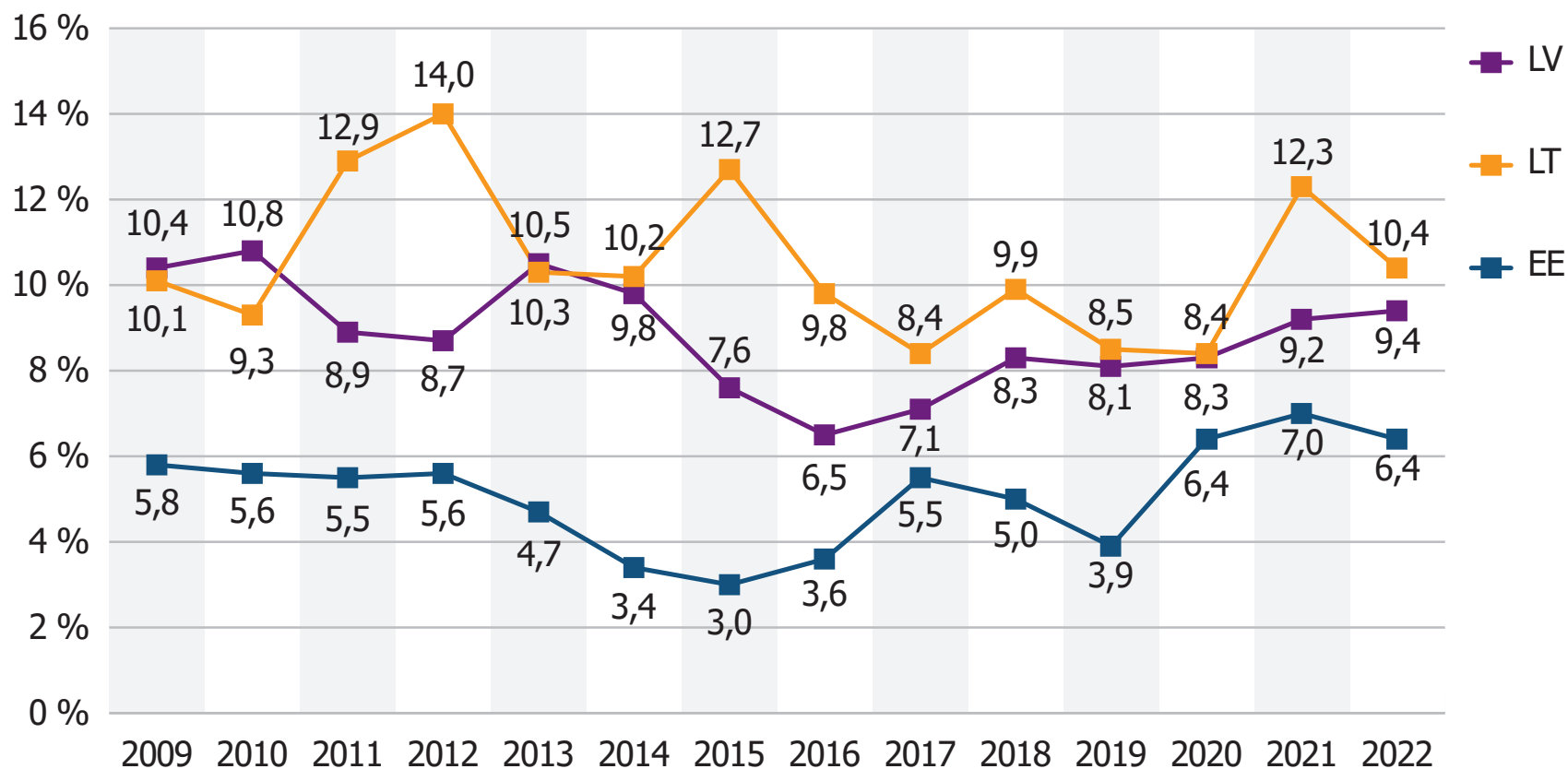
Darbinieku neuzrādīšanas apjoms 2009.–2022. gadā (vidējais % no darbinieku kopskaita, kas tiek nodarbināti bez līguma)

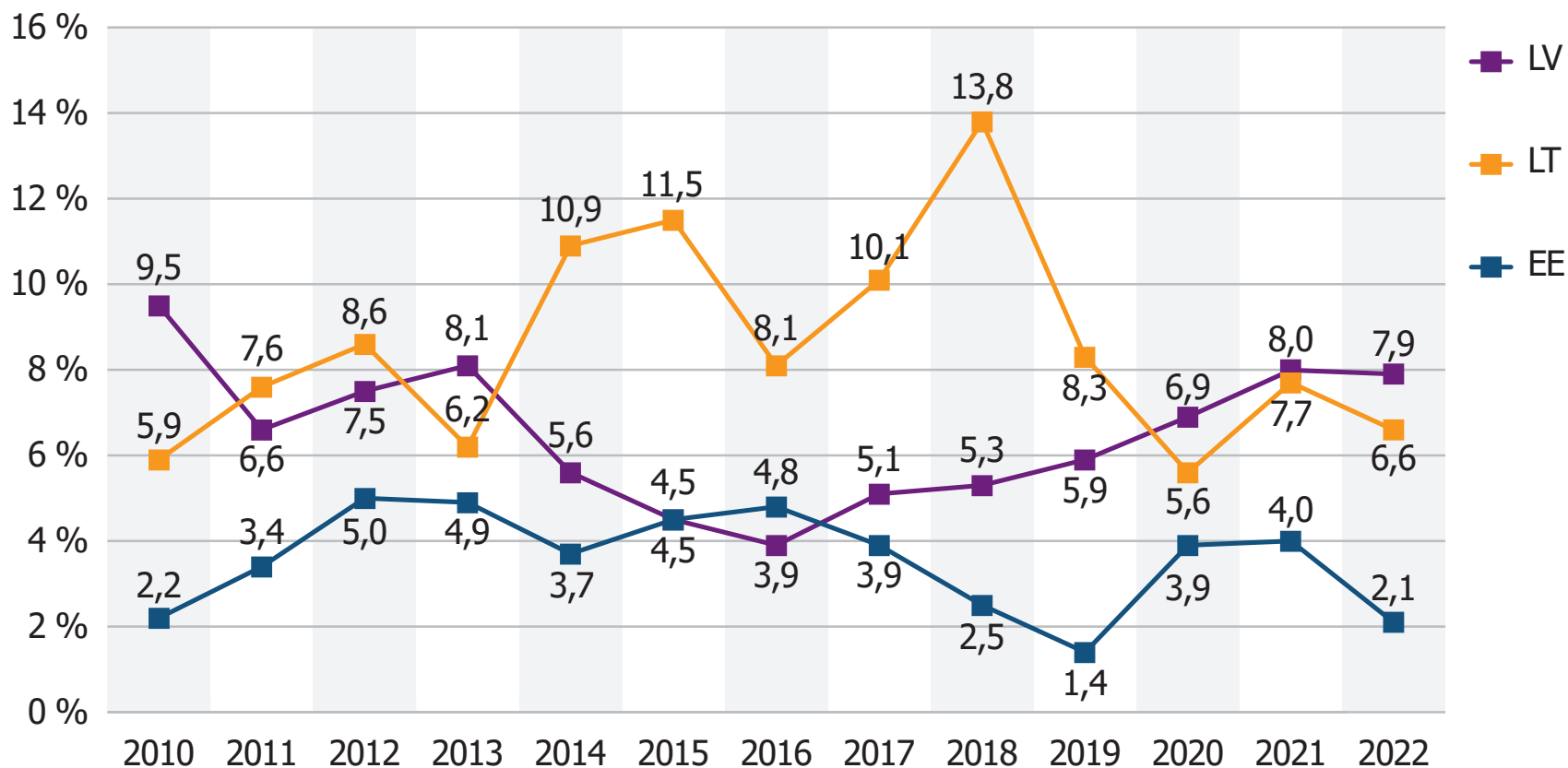
Aplokšņu algu apjoms 2009.–2022. gadā (vidējā algas daļa %, kuru uzņēmēji reāli maksā, bet slēpj no valsts)

% no maksājumiem, lai 'nokārtotu lietas' 2009.–2022. gadā (% no ienākumiem, ko uzņēmumi vidēji maksā 'kukuļos')

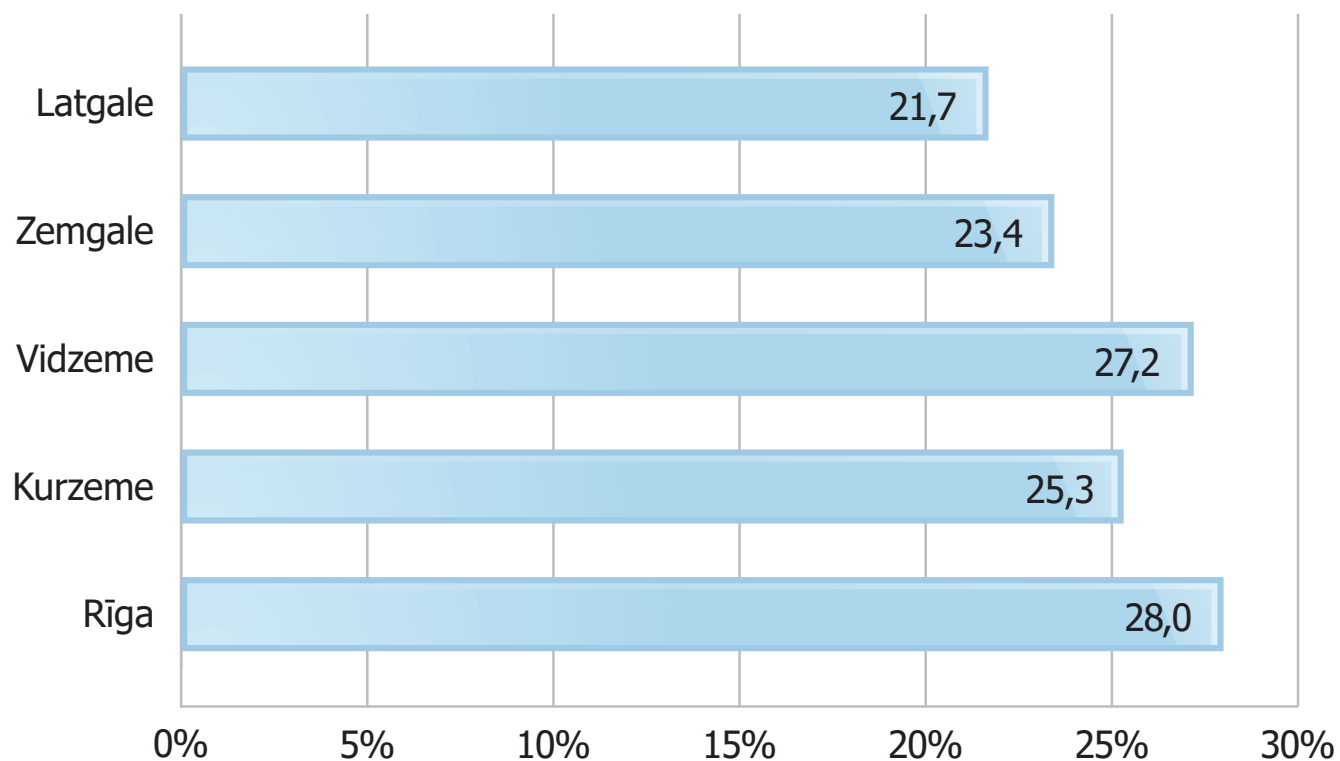

% no līguma summas, lai nodrošinātu valsts pasūtījumu 2010.–2022. gadā

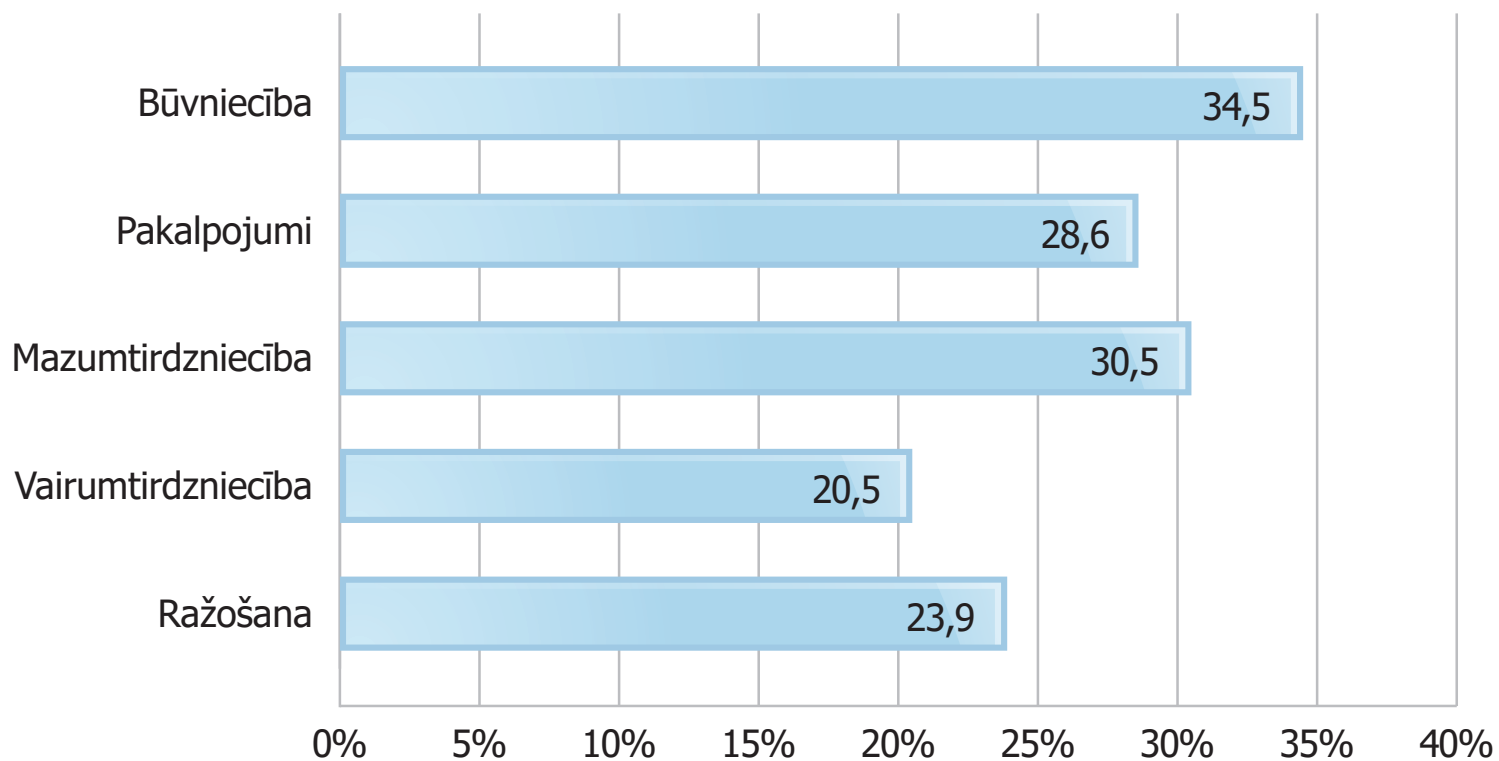

Ēnu ekonomika reģionos, sektoros, dažāda lieluma uzņēmumos

Ēnu ekonomikas lielums (% no IKP) Latvijas reģionos (2022. gadā)

Ēnu ekonomikas lielums Latvijā (% no IKP) nozaru dalījumā (2022. gadā)

Mazāki uzņēmumi (pēc nodarbināto skaita) iesaistās ēnu ekonomikā vairāk kā lielie uzņēmumi.

Jaunāki uzņēmumi iesaistās ēnu ekonomikā vairāk kā salīdzinoši vecāki uzņēmumi.

Galvenie ēnu ekonomiku ietekmējošie faktori

Statistiski nozīmīgi ietekmējoši faktori (izmantojot regresijas analīzi)

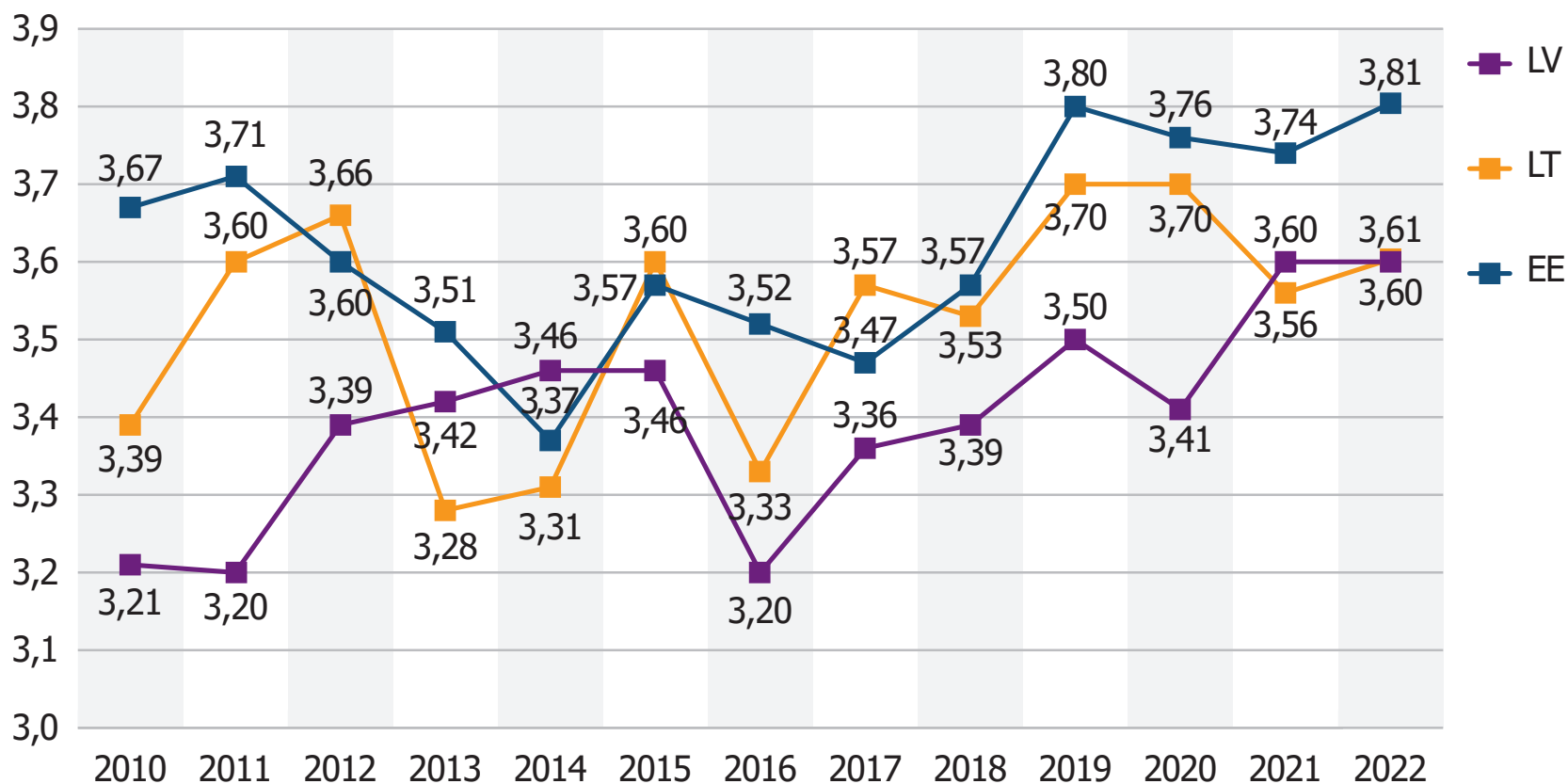
- Lielāka iespēja tikt pieķertiem nemaksājot nodokļus un būtiskākas sekas → mazāka uzņēmēju iesaistīšanās ēnu ekonomikas darbībā

Statistiski nozīmīgi ietekmējoši faktori (izmantojot regresijas analīzi)

- Neapmierinātība → vairāk ēnu darbība
- Iesaistīšanos ēnu ekonomikā visvairāk ietekmē neapmierinātība:
 - ▶ Ar biznesa likumdošanu (stiprākais efekts)
 - ▶ Ar VID darbu
 - ▶ Ar nodokļu politiku
 - ▶ Ar valdības atbalstu (vājākais efekts)

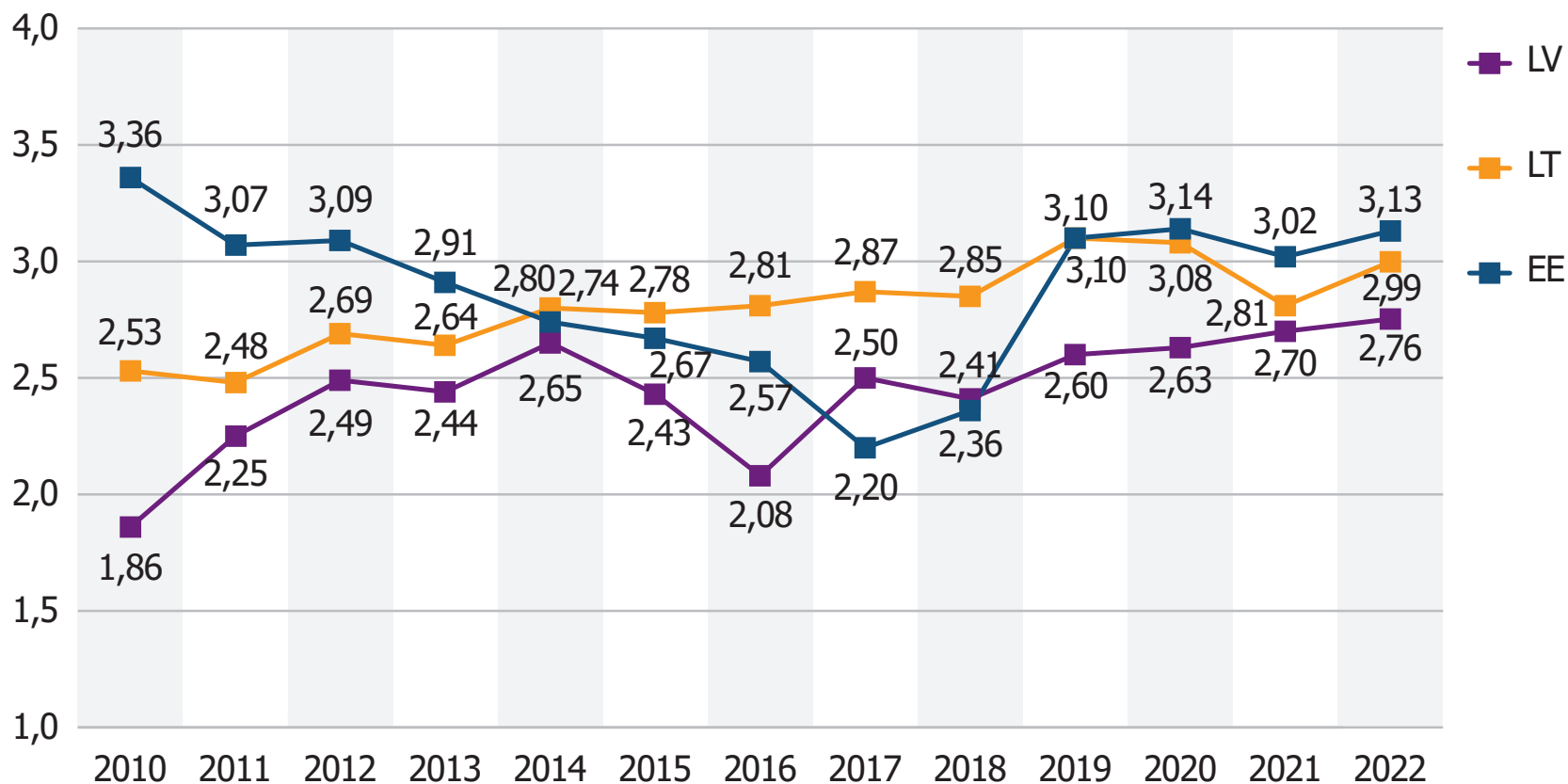
Apmierinātība ar VID 2010.–2022. gadā

(Vidējais vērtējums. '1' nozīmē ļoti zemu, bet '5'- ļoti augstu apmierinātību)

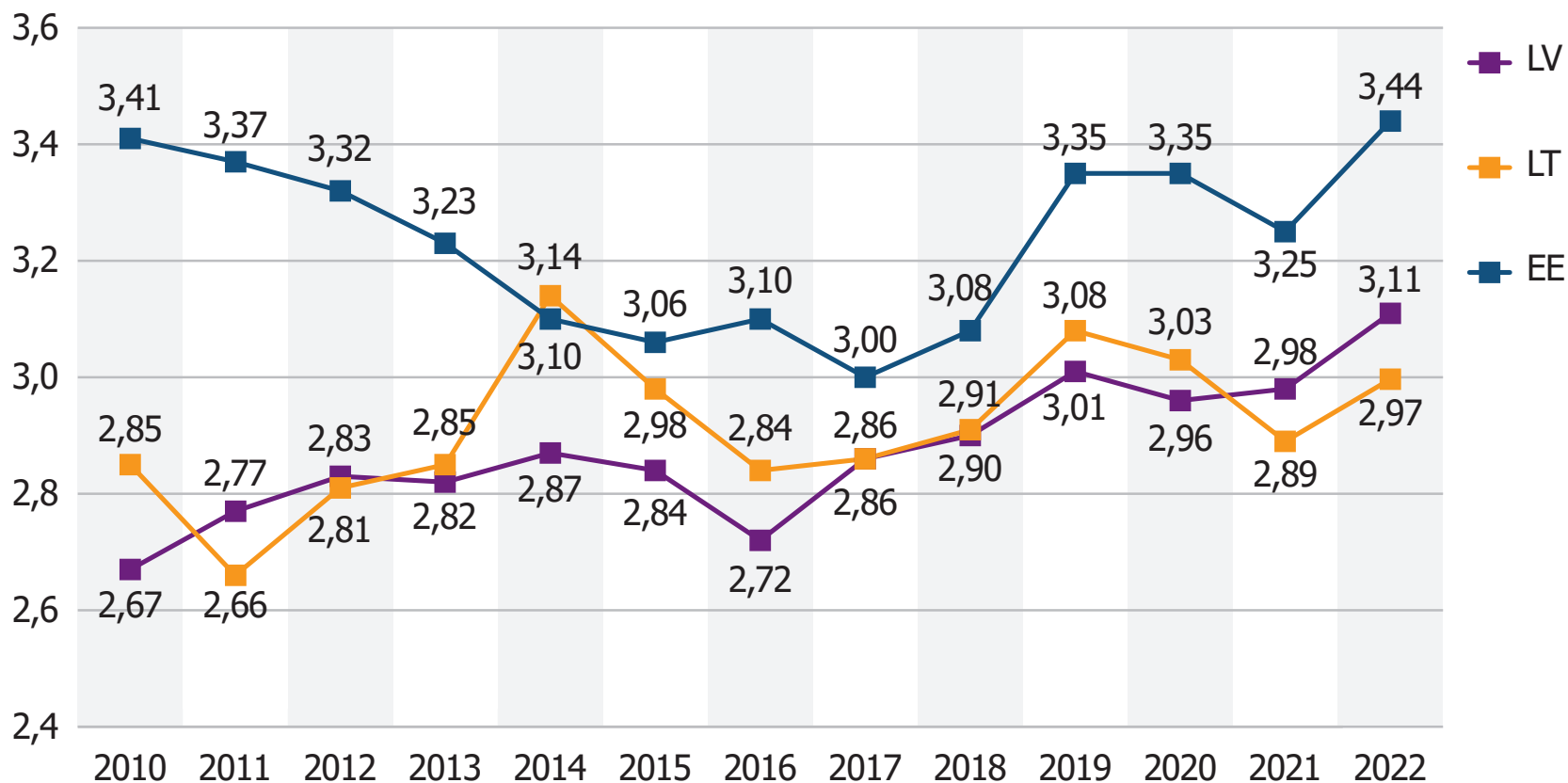
Apmierinātība ar valdības nodokļu politiku 2010.–2022. gadā

(Vidējais vērtējums. '1' nozīmē ļoti zemu, bet '5' - ļoti augstu apmierinātību)

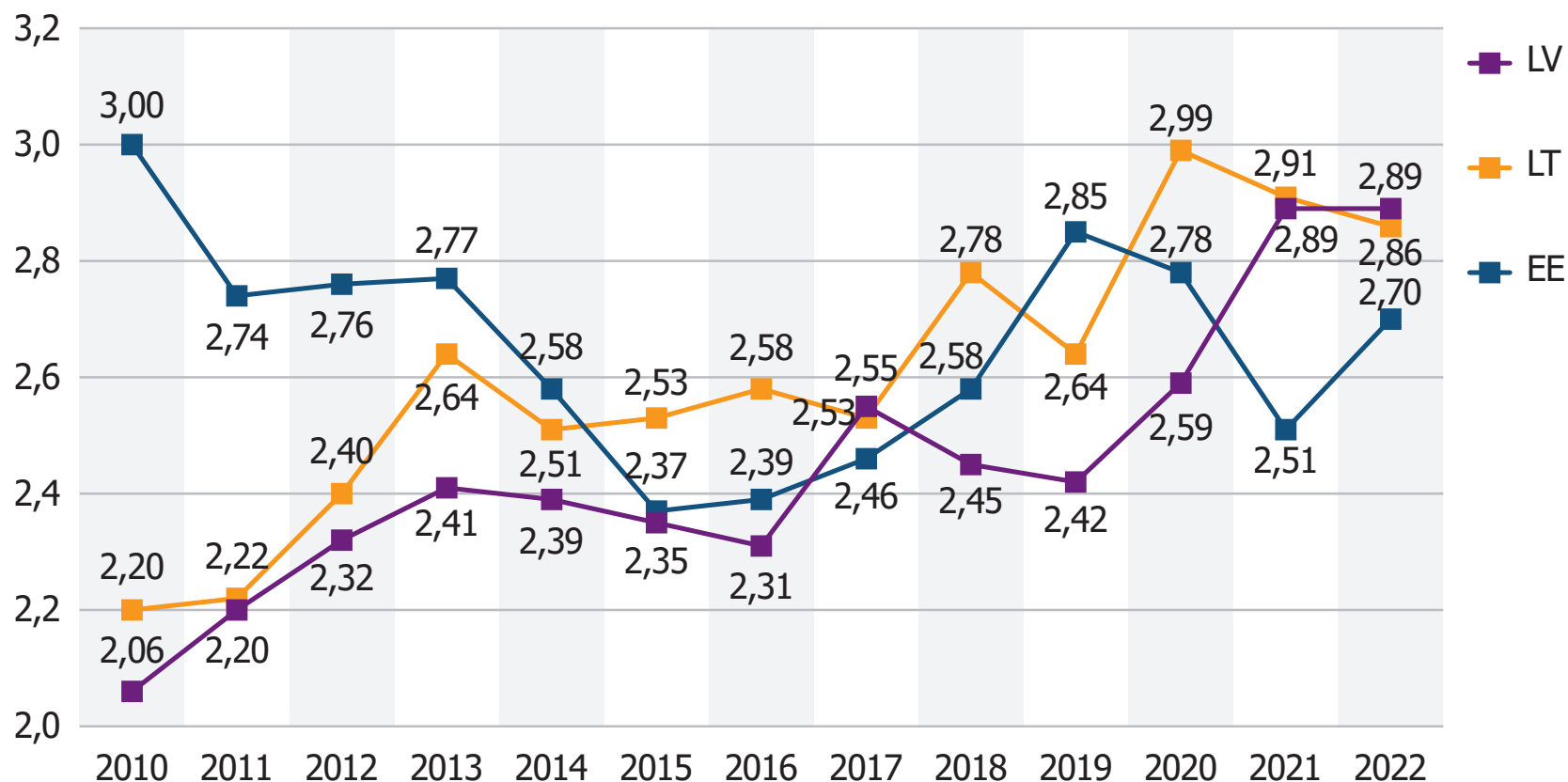
Apmierinātība ar biznesa likumdošanas kvalitāti 2010.–2022. gadā

(Vidējais vērtējums. '1' nozīmē ļoti zemu, bet '5' - ļoti augstu apmierinātību)

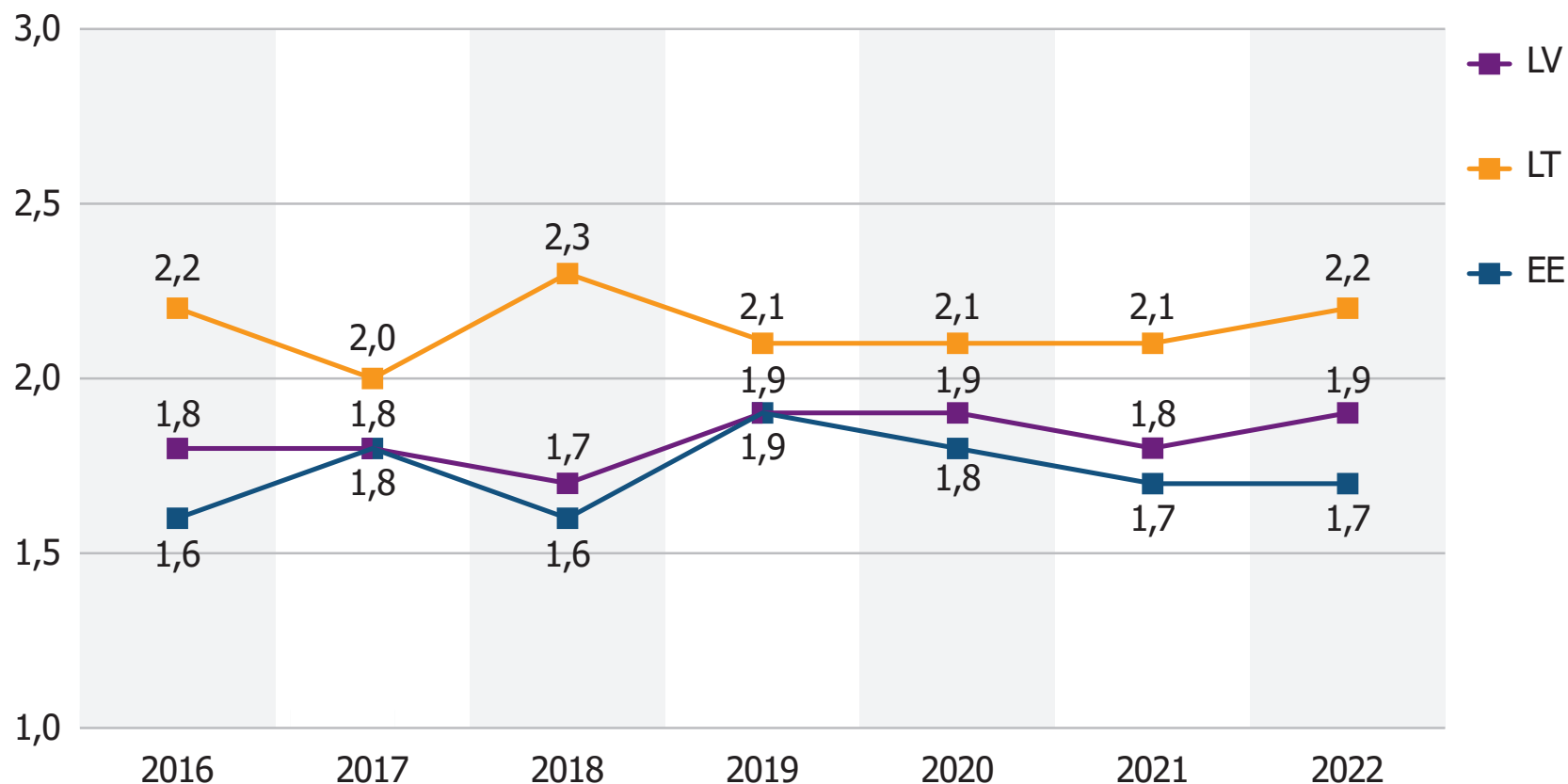
Apmierinātība ar valdības atbalstu uzņēmējiem 2010.–2022. gadā

(Vidējais vērtējums. '1' nozīmē ļoti zemu, bet '5' - ļoti augstu apmierinātību)

Nodokļu morāle. Uzņēmumi uzskata, ka krāpšanās ar nodokļiem vienmēr ir attaisnojama, ja rodas šāda iespēja. 2016.–2022. gadā

(Vidējais vērtējums. '1' nozīmē pilnībā nepiekrītu, bet '5' - pilnībā piekrītu)

Paldies!

Pateicamies SSE Riga Ilgtspējīga biznesa centram par finansiālo atbalstu Ēnu ekonomikas indeksa datu vākšanai 2023. gadā, NORSTAT LATVIJA par datu vākšanu un mūsu sadarbības partnerim — Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerai par kopīgu darbu konferences „Ēnu ekonomika Latvijā” rīkošanā. Pateicamies arī visiem uzņēmējiem, kuri piekrita piedalīties intervijās.

Izsakām pateicību arī Lielbritānijas vēstniecībai Latvijā un SOCnet par sniegto finansiālo atbalstu Ēnu ekonomikas indeksa pētījumam.

British Embassy
Riga

SOCnet
Serious & Organised
Crime Network